

בש"פ 6767/22 - אברהים ערב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 6767/22

לפני: כבוד השופט י' כשר

המבקש: אברהים ערב

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט ש' מלמד), בעמ"ת 13.9.2022, מיום 20119-09-22

תאריך הישיבה: ל' בתשרי התשפ"ג (25.10.2022)

בשם המבקש: עו"ד סתיו כהן; עו"ד סתיו ברנט

בשם המשיבה: עו"ד תום קובצ'י

החלטה

1. לפניי בקשה למתן רשות לערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופט ש' מלמד) מיום 13.9.2022, ב-עמ"ת 20119-09-22, במסגרתו נדחה ערר על החלטת בית משפט השלום בתל אביב-יפו מיום 30.8.2022, ב-מ"ת 47214-07-22, המורה על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים המשפטיים נגדו, וזאת תוך דחיית בקשתו של המבקש שיוכן על ידי שירות המבחן תסקיר מעצר בעניינו.

2. ביום 24.7.2022 הוגש נגד המבקש כתב אישום המייחס לו עשרה אישומים בעבירות של גניבת רכב לפי סעיף עמוד 1

413ב לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), נהיגה בזמן פסילה שהוטלה על ידי משרד הרישוי לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961, ונהיגה ברכב ללא ביטוח לפי סעיף 2א לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970. בנוסף, אחד האישומים מייחס למבקש גם עבירות חבלה במזיד ברכב לפי סעיף 413ה לחוק, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו לפי סעיף 275 לחוק, נהיגה פוחזת לפי סעיף 338(א)(1) לחוק, ואי ציות לאור אדום בנסיבות מחמירות לפי תקנה 22(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה למעצרו של המבקש עד תום ההליכים נגדו.

בבקשה צוין כי למבקש עבר פלילי הכולל שתי הרשעות קודמות (משנים 2013 ו-2022), האחרונה שבהן בהחזקת סכין והחזקת סמים לצריכה עצמת, והקודמת בזמן, בפריצה לרכב, כניסה לישראל שלא כדין, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, גניבת רכב והסעת תושב זר השוהה שלא כדין.

4. כעולה מהפרוטוקולים ומההחלטות של הערכאות הקודמות, המבקש החל בהליך טיפולי לצורך גמילתו משימוש בסמים. המבקש עזב את ההליך לאחר תקופה של כשלושה חודשים ולאחר מכן ביצע את העבירות המיוחסות לו.

5. כאמור, ביום 30.8.2022 הורה בית משפט השלום על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים נגדו. בהחלטת בית המשפט נקבע כי נשקפת מן המבקש מסוכנות הנלמדת מריבוי האישומים והעבירות המיוחסות לו, אשר נעברו באופן שיטתי, אינטנסיבי ומתמשך. כמו כן, נקבע כי התיאור באישום הראשון, אודות ניסיונו של המבקש להימלט מהשוטרים, תוך נהיגה מסוכנת אשר כללה חציית כביש באור אדום, מלמדת, בנוסף, על חשש להימלטותו של המבקש מהדין. כמו כן, ציין בית המשפט את עברו הפלילי של המבקש, ואת החשש כי המבקש ביצע לכאורה את העבירות המיוחסות לו בזמן שהיה תחת השפעת סמים.

משכך, ולנוכח קיומן של ראיות לכאורה לביצוע העבירות, הורה בית משפט השלום על מעצרו של המבקש עד תום ההליכים נגדו. זאת, מבלי שהורה בית המשפט על הגשת תסקיר מעצר בעניינו של המבקש ותוך דחיית בקשתו של המבקש כי בית המשפט יורה על הכנת תסקיר מעצר כאמור.

6. המבקש מיאן להסכין עם החלטת בית משפט השלום וערר לבית המשפט המחוזי, בטענה כי טעה בית משפט השלום בכך שהחליט על מעצרו עד תום ההליכים בלא להפנות את עניינו לשירות המבחן לצורך קבלת תסקיר מעצר.

7. ביום 13.9.2022, דחה בית המשפט המחוזי את הערר, תוך שעמד על נסיבות המקרה (ולרבות ריבוי העבירות המתוארות בהחלטה כ-"התנהלות כרונית של ביצוע עבירות"), וקבע כי מכלול נסיבות העניין מלמד על מסוכנות המצדיקה את מעצרו של המבקש עד לתום ההליכים, בלא צורך בקבלת תסקיר מעצר בעניינו.

בהחלטתו, ציין בית המשפט המחוזי כדלקמן: "העתירה היא למעשה לשליחתו של העורר לתסקיר שרות מבחן, ואולם על מנת שביהמ"ש יגיע למסקנה שיש מקום לבחון חלופה, עליו לעמוד על המסוכנות של העורר וזאת שלא

להכביד לשווא על שירות המבחן, מקום שבסופו של יום התוצאה תהיה מעצר עד תום ההליכים".

מכאן בקשת רשות הערר שלפניי.

8. טענתו המרכזית של המבקש, הן בבקשה למתן רשות ערר והן בדיון שהתקיים בפניי, הינה שהחלטות שניתנו בעניינו של המבקש, על מעצרו עד לתום ההליכים, מאחורי סורג ובריח, בלא להיעזר בתסקיר מעצר ולאחר שהמבקש עתר להכנת תסקיר מעצר בעניינו, חורגות מההלכה הפסוקה שיצאה מבית משפט זה.

המשיבה, מאידך, טענה כי בנסיבות העניין דנן צדקו הערכאות הקודמות בהחלטה להורות על מעצרו של המבקש בלא להורות על הגשת תסקיר מבחן, ומכל מקום אין מקום להתערב בהחלטות אלו במסגרת ערר ב-"גלגול שלישי".

דיון והכרעה

9. הלכה היא כי מתן רשות לערור לפי סעיף 53(א1) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), תינתן, על דרך הכלל, במקרים מיוחדים, כאשר מעוררת הבקשה שאלה משפטית בעלת חשיבות עקרונית החורגת מעניינו הפרטני של המבקש, או כאשר מתקיימות "נסיבות חריגות" המצדיקות התערבות, בהן נסיבות המקימות פגיעה בזכויות הנאשם מעבר לדרוש לשם הגנה על אינטרסים ציבוריים (ראו, מיני רבים: בש"פ 3812/21 מוקלד נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (15.6.2021)).

10. ההלכה העקרונית בסוגיה דנן הובהרה בהחלטתו של חברי, השופט י' עמית, בבש"פ 27/15 יונס נ' מדינת ישראל (15.1.2015) (להלן: עניין יונס)).

בפסק הדין בעניין יונס הובהר כי לא מוטלת על בית המשפט חובה, קודם לקבלת החלטה על מעצר עד תום ההליכים, להורות על הכנת תסקיר מעצר, וכי לא מוקנית לנאשמים זכות שבית משפט יורה על הכנת תסקיר מעצר כאמור. עוד נקבע בפסק הדין בעניין יונס כי ניתן להצביע על שלוש קטגוריות של מקרים (סעיף 9 לפסק הדין):

(-) "מקרים בהם ברי כי חלופת מעצר לא תסכון - אין טעם להזמין תסקיר שירות מבחן" (להלן: הקטגוריה הראשונה).

(-) "מקרים בהם על-פניהם ניתן להסתפק בחלופת מעצר שניתן לעמוד על טיבה בבית המשפט - אין טעם להזמין תסקיר שירות מבחן בעניינם" (להלן: הקטגוריה השנייה).

(-) "מקרים לגביהם לא ברור אם חלופת מעצר תסכון, או שבית המשפט מתקשה לעמוד על קנקנה של החלופה הקונקרטי - יש להזמין תסקיר שירות מבחן" (להלן: הקטגוריה השלישית).

הן בית משפט השלום והן בית המשפט המחוזי, בהחלטות שניתנו על ידם בעניינו של המערער, ראו את הנסיבות דן כ-"משתייכות" לקטגוריה הראשונה מבין שלושת הקטגוריות דלעיל.

11. ההחלטה לאיזו קטגוריה "משתייכות" נסיבותיו של כל מקרה, וממילא ההחלטה האם להיעזר בתסקיר מעצר או שהדבר מיותר, מסורה לשיקול דעתו של בית המשפט. משכך, על פניו, אין החלטה בעניין זה מתאימה למתן רשות ערר ב-"גלגול שלישי". יתר על כן, לא נקבעו (ובדין לא נקבעו) כללים ברורים לגבי מרחב התפרסותה של כל אחת מהקטגוריות שאובחנו בהחלטה בעניין יונס.

12. למרות האמור, התלבטתי לא מעט קודם למתן ההחלטה דן. זאת מהטעמים הבאים:

ראשית - העבירות בהן מואשם המבקש אינן נמנות על העבירות לגביהן נקבעה חזקת מסוכנות סטטוטורית על פי סעיף 21(א)(1)(ג) לחוק המעצרים.

שנית - עיקר האישומים כנגד המבקש הינם בגניבת רכבים ובנהיגה בהם בלא רישיון ובלא ביטוח. רחוק אני מלזלזל בחומרנותן של עבירות אלו, ועדיין, נראה כי הסיכונים שנתפסו בפסיקה כמתאימים להיכלל בקטגוריה הראשונה היו, בדרך כלל, חריפים יותר.

שלישית - עקרונית, העבירות מושא כתב האישום הינן כאלו שחלופות מעצר, כדוגמת מעצר בית, יכולות להקטין עד למאוד את הסיכון לביצוען על ידי הנאשם.

13. יתר על כן, את הדברים דלעיל יש לקרוא לאור עקרונות היסוד המנחים את הפסיקה לעניין מעצר עד תום ההליכים, ולענייננו - העיקרון לפיו בית המשפט לא יורה על מעצר עד תום ההליכים, אלא לאחר שהשתכנע כי לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך שפגיעתה בחירותו של הנאשם פחותה (וראו: סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים).

רוצה לומר: "שיוכו" של מקרה לקטגוריה הראשונה (על פי ההחלטה בעניין יונס) יכול להיות לגיטימי אך ורק אם וכאשר בית המשפט משתכנע כי תהייה המלצותיו של שירות המבחן אשר תהייה, שום חלופת מעצר לא יהיה בה כדי להשיג את מטרת המעצר.

14. ברם, עיון בפסיקתו של בית משפט זה מלמד כי הכיר בכך שגם באישומים מסוג האישומים כנגד המבקש דן, ניתן להורות על מעצר עד תום ההליכים, מאחורי סורג ובריה, בלא להיזקק לתסקיר מעצר (וראו: פ"פ 45/10 מסארוה נ' מדינת ישראל (8.1.2010); וכן, פ"פ 234/17 בורוכוב נ' מדינת ישראל (16.1.2017)).

15. משכך, השאלה העומדת לדין אינה עוד שאלה שבעקרון (האם יכול בית המשפט, ובהקשר אישומים מסוג האישום דן, להורות על מעצר עד תום ההליכים, מאחורי סורג ובריה, בלא תסקיר מבחן?) אלא שאלה שביישום (האם, בהנחה שעקרונית הדבר אפשרי, היה מקום לעשות כן בנסיבות דן?).

התוצאה של האמור הינה שדין הבקשה דנן, כבקשה המוגשת ב-"גלגול שלישי", להידחות.

16. למען הסר כל ספק, הנני מבקש להוסיף ולהבהיר כי איני סבור כי הכלל, באישומים מהסוג דנן, הינו שיש להורות על מעצר עד תום ההליכים, מאחורי סורג ובריח, בלא להידרש לתסקיר מעצר (הקטגוריה הראשונה על פי ההחלטה בעניין יונס). נהפוך הוא, נראה לי כי ראוי שהכלל, באישומים מהסוג דנן, הוא להידרש לתסקיר מבחן ואילו החלטה שלא לעשות כן - החריג.

17. מהטעמים המפורטים לעיל הנני דוחה את הבקשה.

ניתנה היום, ט' בחשון התשפ"ג (3.11.2022).

שׁוֹפֵט
